

KLAGANDE

Försäkringskassan

MOTPART

[REDACTED]

Ombud: Diar Mokri

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDEFörvaltningsrätten i Stockholms beslut den 30 oktober 2017
i mål nr 3637-17, se bilaga A**SAKEN**

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet. Kammarrättens beslut om inhibition
upphör därmed att gälla.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens beslut och visar målet åter för prövning i sak. Försäkringskassan för fram bl.a. följande. Ett omprövningsbeslut kan inte omfatta någon annan prövning än den som grundbeslutet har omfattat. Grundbeslutet har fattats innan ██████ fyllde sex år och det har därför inte omfattat en prövning av hans rätt till assistansersättning från och med den tidpunkt då han fyllde sex år. Omprövningsbeslutet kan därför inte, såsom första beslut, omfatta denna prövning. En omprövning där prövningsramen vidgas på detta sätt medför att den enskilde lider en rättsförlust genom att en prövning uteblir.

████████ anser att överklagandet ska avslås och för fram bl.a. följande. Hans behov av hjälp med kommunikation översteg vid beslutstillfället det normala föräldraansvaret. Försäkringskassan utgår i sin bedömning från den tidpunkt när ansökan lämnades in, vilket är felaktigt. Det är istället hjälpbehovet vid tidpunkten för beslut som ska beaktas.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten anser i likhet med förvaltningsrätten att Försäkringskassan vid sin bedömning skulle ha tagit hänsyn till omständigheterna vid tidpunkten för omprövningsbeslutet. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Pär Hemmingsson
kammarrättsråd
ordförande

Åke Kärnell
kammarrättsråd

Pauline Etemad
tf. assessor
referent

Johan Nykvist
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 33

BESLUT
2017-10-30
Meddelat i StockholmMål nr
3637-17**KLAGANDE**

[REDACTED]

Ombud: Diar Mokri
Melius Assistans AB
Radiatorvägen 17
702 27 Örebro**MOTPART**Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Stockholm
103 51 Stockholm**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Försäkringskassans beslut 2016-12-08, bilaga 1

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver Försäkringskassans beslut och visar målet åter till Försäkringskassan för ny prövning av [REDACTED] rätt till assistansersättning.

Dok.Id 906592

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00–16:30

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade den 5 juli 2016 att inte bevilja [REDACTED] ([REDACTED] assistansersättning. Vid omprövning den 8 december 2016 beslutade Försäkringskassan att inte ändra sitt tidigare beslut. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

[REDACTED] yrkar att han ska beviljas assistansersättning och anför bl.a. följande. Han har ett omfattande funktionshinder. Han har bl.a. en begränsad grov- och finmotorik och han befinner sig på en kognitiv förmåga som är att betrakta som ett påtagligt yngre barn. Försäkringskassans beräkning av timmar stämmer inte överens med den faktiska tidsåtgång som det tar att tillgodose hans hjälpbehov. Vidare har Försäkringskassan bedömt ett större föräldraansvar än vad som är rimligt för en sexåring, vilket inte bara är felaktigt utan också utgör en fara för rättssäkerheten. Vid bedömningen av hans hjälpbehov i samband med personlig hygien har Försäkringskassan endast beaktat aktiva moment vilket inte är förenligt med Försäkringskassans egen vägledning. Det torde därmed vara uppenbart att bedömningen är felaktig och att han bör beviljas ytterligare tid för hjälp i samband med detta. Det är även ostridigt att hans behov av hjälp i samband med måltider är av grundläggande karaktär. Något föräldraansvar föreligger inte och därmed ska hela hjälpbehovet beaktas. Vad avser kommunikation har han ett eget sätt att kommunicera och det krävs ingående kunskaper om honom och hans funktionshinder för att möjliggöra kommunikation. Enligt Försäkringskassan kan ingen assistansersättning beviljas som grundläggande behov innan juli det året barnet fyller sex år. Försäkringskassan har utgått i sin bedömning från den tidpunkt när ansökan om assistansersättning lämnades in vilket är felaktigt.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövning

Med personlig assistans enligt 9 § 2 lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § LSS).

Det är inte alla praktiska hjälpbehov med t.ex. måltider eller påklädning som avses som grundläggande behov utan främst sådana som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge hjälpen och hur den ska ges (jfr RÅ 2009 ref. 57).

Vid bedömningen av barns rätt till assistansersättning ska föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken beaktas på så sätt att ersättning ska utgå endast för sådan hjälp barnet behöver som inte ingår i det normala föräldraansvaret. Praxis innebär att man jämför omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet. För små barn leder det i de flesta fall till bedömningen att föräldrarna ska svara för barnets behov under ett visst antal timmar och att assistansersättning inte utgår för den tiden. Vård av rent tekniskt slag går utöver det vanliga föräldraansvaret eftersom barnet har rätt att av sina föräldrar få omvårdnad, trygghet och en god fostran utan att föräldrarna samtidigt ska behöva ombesörja den speciella tekniska vården (RÅ 2008 ref. 17).

I utredningen i målet anges bl.a. följande. ■■■■■ har en psykomotorisk utvecklingsförsening av betydande grad. Han har en betydande begränsning vad gäller grov- och finmotorik, kommunikativ förmåga och kognitiv funktion jämfört med vad som förväntas i hans ålder. Han är i behov av betydligt mer hjälp och tillsyn än ett jämngammalt barn utan funktionsnedsättning. Han använder sig av rollator och tränas dagligen både vad gäller motorik och kommunikativa förmågor. Tillståndet är att betrakta som bestående.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om ■■■■■ har rätt till assistansersättning.

Försäkringskassan har i det överklagade beslutet kommit fram att ■■■■■ grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka. I fråga om ■■■■■ behov av hjälp med kommunikation fann Försäkringskassan att behovet helt omfattas av föräldraansvaret till och med juli 2016 och att någon tid därför inte ska beaktas som grundläggande behov.

Försäkringskassan har angett att de förhållanden som är aktuella vid utredning och beslut beaktas vid bedömning av rätt till en förmån. Vid tidpunkten för Försäkringskassans beslut den 8 december 2016 hade dock ■■■■■ fyllt sex år. Såvitt det framgår av utredningen i målet har Försäkringskassan inte vid denna tidpunkt tagit ställning till hans behov av hjälp med de grundläggande behoven utöver det normala föräldraansvaret. Enligt förvaltningsrättens mening ska Försäkringskassan vid sin bedömning ta hänsyn till de omständigheter som ligger vid tidpunkten för omprövningsbeslutet. Då Försäkringskassan inte beaktat alla nya omständigheter som den enskilde åberopat vid tidpunkten för omprövningsbeslutet och då denna utredning lämpligen ankommer på Försäkringskassan som första instans att göra, ska målet lämnas tillbaka till

Försäkringskassan för en ny omprövning av [REDACTED] rätt till assistansersättning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (DV 3104/1A).

Kaija Hultquist

Rådman

Kajsa Holm Asplund har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.